

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 15.5.2018r.
COM(2018) 306 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY
EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW**

**Odnowiony europejski program na rzecz badań i innowacji - szansa Europy na
ukształtowanie własnej przyszłości**

***Wkład Komisji Europejskiej w nieformalne spotkanie przywódców UE dotyczące innowacji
w Sofii w dniu 16 maja 2018 r.***

*Nasza przyszłość nie może jednak pozostać scenariuszem, szkicem, kolejnym pomysłem.
Unię jutra musimy przygotowywać już dzisiaj.*

Przewodniczący Komisji Jean-Claude Juncker
Orędzie o stanie Unii, Strasbourg, 13 września 2017 r.

*Badania i innowacje mają kluczowe znaczenie dla naszej przyszłości. Tylko dzięki nim
możliwe jest, aby jednocześnie i w sposób zrównoważony przezwyciężyć niski wzrost
gospodarczy i ograniczenia w tworzeniu nowych miejsc pracy, jak również wyzwania
globalne w takich obszarach jak zdrowie i bezpieczeństwo, żywność oraz oceany, zmiana
klimatu i energia.*

Wkład Komisji Europejskiej w nieformalne spotkanie przywódców w dniu 23 lutego
2018 r.

*Pozostawimy niezbędne pole manewru na poszczególnych poziomach, aby wzmocnić
innowacyjność i potencjał wzrostu Europy.*

Deklaracja rzymska, Rzym, 25 marca 2017 r.

Komisja Europejska z zadowoleniem przyjęła decyzję przewodniczącego Rady Europejskiej o zaplanowaniu debaty wśród liderów badań naukowych i innowacji oraz kroków niezbędnych do zapewnienia globalnej konkurencyjności Europy. Niniejszy komunikat obejmuje zestaw konkretnych działań, których celem jest wzmocnienie programu badań naukowych i innowacji UE oraz i które zostaną omówione podczas nieformalnych rozmów, które odbędą się pomiędzy szefami państw lub rządów dnia 16 maja 2018 r. w Sofii.

1. Możliwość inwestowania przez Europę w przyszłościowe rozwiązania

Inwestowanie w badania naukowe i innowacje to inwestowanie w przyszłość Europy. Dzięki niemu możemy być konkurencyjni na rynku globalnym oraz zachować swój unikalny model społeczny. Poprawia ono jakość codziennego życia milionów ludzi w Europie i na świecie, pomagając sprostać niektórym spośród największych wyzwań społecznych i pokoleniowych. Badania naukowe i innowacje są wszędzie wokół nas – od udostępnienia 1,6 mln dawek szczepionki przeciwko wirusowi Ebola po tworzenie baterii o stukrotnie większej mocy niż standardowe, poprzez produkcję autobusów zasilanych wodorowymi ogniwami paliwowymi dla naszych miast.

Jest to odzwierciedleniem faktu, że społeczeństwo może iść naprzód jedynie w takim tempie, w jakim wprowadza innowacje. Może zapewnić długotrwały dobrobyt tylko, jeżeli maksymalnie wykorzystuje wiedzę, przedsiębiorczość i produktywność swoich członków. Pokazuje to również, iż jakakolwiek gospodarka jest w stanie wyprzedzać konkurencję jedynie, gdy pozostaje liderem w zakresie najnowocześniejszych technologicznie badań naukowych i innowacji.

To jest wyzwanie, przed którym dziś stoi Unia – w czasach, gdy szukamy sposobu utrzymania i poprawy europejskiego stylu życia. Czas inwestować w przyszłość. Innowacje oparte na technologii, coraz powszechniejsza digitalizacja wszystkich sektorów i globalne megatrendy zmieniają nasz styl życia, oferując ogromne możliwości, lecz jednocześnie tworząc nowe wyzwania. Ponieważ ta tendencja nabiera tempa, potrzeba wprowadzania innowacji będzie jeszcze silniejsza. Kraje na całym świecie znacząco inwestują w badania naukowe i innowacje we wszystkich obszarach gospodarki. Powoduje to intensyfikację globalnej konkurencji i zagraża przewodniej pozycji konkurencyjnej Europy w najważniejszych sektorach przemysłowych. Poszerzanie możliwości innowacyjnych Europy, zapewnianie niezbędnych inwestycji i przyspieszenie rozprzestrzeniania innowacji w całej Europie jest zatem niezbędne do zapewnienia dobrobytu w przyszłości.

Stawka jest duża – ale równie duży jest potencjał Europy. Kolejna fala innowacji, łącząca rozwiązania fizyczne i cyfrowe, będzie zakorzeniona w nauce, technologii i inżynierii – dziedzinach, w których Europa posiada i musi utrzymać przewagę konkurencyjną. Choć mieszkańcy Europy stanowią 7 % światowej populacji, kontynent ten odpowiada za 20 % globalnych inwestycji w badania i rozwój oraz około jedną trzecią wszystkich publikacji naukowych wysokiej jakości¹. Europa posiada także silną bazę przemysłową.

¹ Sprawozdanie „Wyniki UE w zakresie nauki, badań naukowych i innowacji w 2018 r.” (Science, Research and Innovation Performance of the EU 2018).

Europa musi wykorzystać te aktywa i swoje wartości do stworzenia własnego, odrębnego modelu innowacji. Powinna optymalnie wykorzystać swoją opartą na współpracy kulturę, która pomaga wspierać innowacyjność w całej Unii. Równocześnie musi zadbać o to, aby wysoki poziom europejskiej ochrony danych i prywatności obywateli, który obecnie stanowi globalny punkt odniesienia, stał się źródłem przewagi konkurencyjnej w zakresie nowych technologii, takich jak sztuczna inteligencja czy duże zbiory danych².

UE jest najbardziej otwartym obszarem badań naukowych i innowacji na świecie. Nie tylko przyjmuje ona organizacje badawcze z całego świata do swoich projektów, ale również współpracuje w szerokim zakresie z partnerami międzynarodowymi w ramach wspólnych programów. Z myślą o promowaniu równych warunków działania, UE powinna wspierać nowe możliwości rynkowe dla innowacyjnych towarów i usług. Powinna również stymulować synergie i transgraniczne inwestycje w badania naukowe i innowacje przynoszące obopólne korzyści ludziom i przedsiębiorcom³, nie zapominając przy tym o tym, by być w stanie zadbać o swoje interesy w strategicznych sektorach.

Jednak w pozostałych obszarach Europa doświadcza deficytu innowacyjności. Nie wynika to z braku pomysłów czy przedsiębiorstw typu start-up. Problemem jest raczej brak przedsiębiorstw typu scale-up i dyfuzji – innowacyjne rozwiązania nie zawsze przekładają się na nowe możliwości rynkowe i szanse rozwoju. Zwiększyć trzeba również poziom inwestycji przemysłowych w badania naukowe i innowacje. Chiny i Stany Zjednoczone wyprzedzają Europę pod względem poziomu inwestycji w technologie, które prawdopodobnie będą odgrywać dominującą rolę w przyszłości.

Aby maksymalnie wykorzystać swój potencjał i pokonać przeszkody, Europa musi skupić swoje podejście na trzech poziomach. Po pierwsze, konieczne są znaczące inwestycje w badania naukowe i technologiczne, skupione na głównych wyzwaniach społecznych i przemysłowych, takich jak bezpieczeństwo, zmiany klimatyczne czy wpływ starzenia się społeczeństwa. Po drugie, otoczenie biznesowe musi bardziej sprzyjać innowacyjności i być bardziej skłonne do podejmowania ryzyka. Po trzecie, obywatele Unii Europejskiej muszą uzyskać wsparcie w okresie szybkich i – dla niektórych – burzliwych przemian.

Szansa Europy na bycie liderem kolejnej fali innowacji zależeć będzie od naszej umiejętności stworzenia odpowiedniego zestawu polityk i instrumentów. Dla Europy kluczowe jest wspieranie konkurencyjnego rozwoju przyszłych strategicznych łańcuchów wartości⁴. Jednolity rynek cyfrowy⁵, unia energetyczna⁶, strategie przemysłowe⁷ i nasza polityka

² COM (2018) 237.

³ Jest to szczególnie istotne, gdy UE negocjuje umowy handlowe. Zob. wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia ustanawiającego ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii Europejskiej, COM(2017)487.

⁴ Sprawozdanie „Re-finding Industry – Defining Innovation”, niezależnej grupy wysokiego szczebla ds. technologii przemysłowych pod przewodnictwem Jürgena Rüttgersa, Komisja Europejska, 2018.

⁵ COM (2015) 192, COM (2015) 550.

⁶ COM (2015) 80, COM (2016) 763.

⁷ COM (2017) 479.

konkurencji zapewniają nam solidne ramy. Narzędzia takie, jak plan inwestycyjny⁸, program w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020”⁹ oraz europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne¹⁰ wielokrotnie okazywały się skuteczne. Dzięki tym fundamentom Europa stała się liderem w wielu obszarach globalnej nauki i technologii, a także stworzyła lepsze warunki dla firm w zakresie innowacyjności i konkurencyjności.

Teraz przyszedł czas wejścia na kolejny poziom. Możemy zrobić to tylko, jeżeli przyjmimy prawdziwie europejskie podejście, współpracując ponad granicami i działając w skali całej Unii. Sukces zależny będzie od naszej umiejętności efektywnego łącznego wykorzystania prywatnego kapitału i inwestycji publicznych. Zależć będzie od wytrzymujących próbę czasu europejskich i krajowych ram regulacyjnych, które sprzyjają innowacji. Zależć będzie od jednolitego rynku, na którym efektywna i uczciwa konkurencja nagradza i sprzyja prywatnym inwestycjom w innowacyjność. Zależć będzie od umiejętności doprowadzenia do tego, aby europejskie uczelnie były bardziej nastawione na przedsiębiorczość. Zależć będzie od umiejętności zadbania o to, aby każde państwo członkowskie i każdy region w Europie mógł przyczynić się do osiągania doskonałości w zakresie nauki i innowacyjności. Wszystkie te czynniki znajdują się pod zbiorową kontrolą naszej Unii. Nadszedł czas, by wziąć naszą przyszłość we własne ręce.

2. Odnowiony program na rzecz silniejszego Europejskiego Ekosystemu Badań Naukowych i Innowacji

Badania naukowe i innowacje dotyczą całego naszego społeczeństwa, angażując różnych graczy, instrumenty i polityki na poziomie lokalnym, krajowym i europejskim. Europa potrzebuje ściślejszego połączenia tych różnych czynników i szczebli sprawowania władzy, aby stworzyć środowisko sprzyjające badaniom naukowym i innowacji. Dotyczy to połączenia różnych lokalnych i regionalnych ekosystemów badań naukowych i innowacji, tak by pobudzić innowacje we wszystkich unijnych łańcuchach wartości.

Na poziomie europejskim efektywnymi środkami realizacji polityki mogą być przepisy prawa, współpraca transgraniczna i budżet UE. Polityki w obszarach takich, jak energia, transport i przemysł przyczyniają się do tworzenia niskoemisyjnej i zrównoważonej gospodarki. Rozwój gospodarczy poprzez innowację jest ściśle związany z polityką spójności i rolną. Utworzono konkretne programy, aby pomóc w prowadzeniu cyfrowej rewolucji w UE. Badania i innowacje znajdują się w centrum uwagi pełnego zakresu polityk kształcenia i szkoleń. Polityki rynku wewnętrznego i konkurencji zaprojektowano w celu wspierania i wzmacniania innowacyjnych firm, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw, a także pomagania im w powiększaniu i tworzeniu nowych rynków.

⁸ 30 % funduszy przydzielonych przez plan inwestycyjny zostało przeznaczonych na małe i średnie przedsiębiorstwa, 22 % na projekty dotyczące badań naukowych i innowacji, a 11 % na projekty, których celem jest zwiększanie możliwości cyfrowych Europy.

⁹ Unia przeznaczająca obecnie blisko 80 mld EUR na „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań i innowacji na lata 2014–2020.

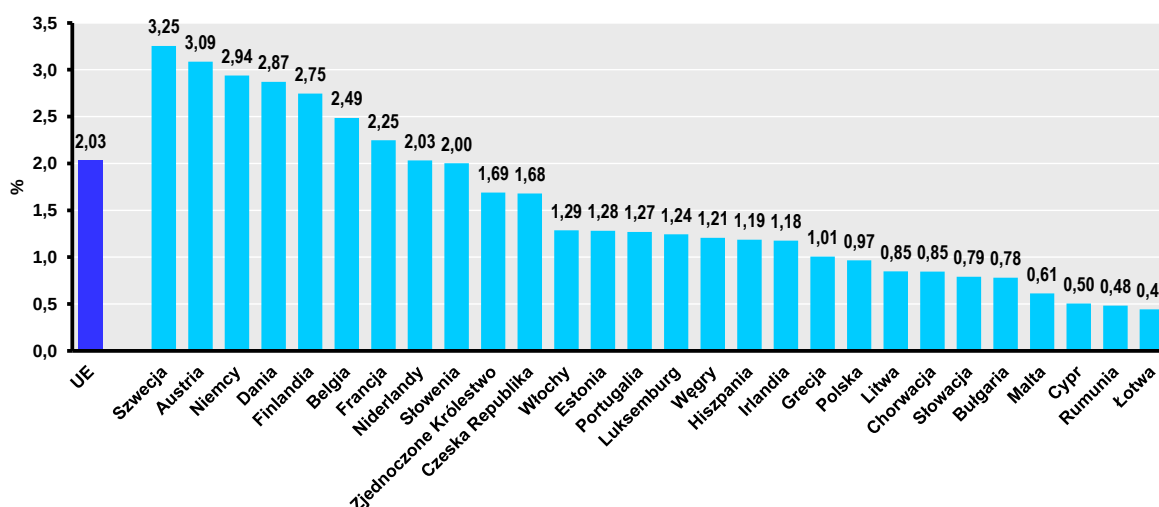
¹⁰ Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne inwestują ponad 44 mld EUR w badania naukowe i innowacje, w tym ok. 30 mld EUR w mniej rozwinięte, najbardziej oddalone i słabo zaludnione obszary w okresie transformacji.

Istnieją jednak pewne luki i nowo pojawiające się kwestie, w zakresie których Europa może i powinna dokonać ulepszeń. Niniejszy Komunikat wskazuje poczynione postępy i proponuje nowe działania w obszarach, w których Unia Europejska może coś zmienić.

2.1 Zapewnianie niezbędnych inwestycji publicznych i stymulowanie inwestycji prywatnych

Dowody potwierdzają, iż skala inwestycji prywatnych i publicznych w badania naukowe i innowacje ma bezpośredni wpływ na zwiększanie produktywności i konkurencyjności na rynku globalnym¹¹. UE jest jednak daleko od celu, którym są inwestycje w badania i rozwój o wartości łącznie 3 % PKB¹².

Intensywność badań i rozwoju w 2016 r.¹³

Inwestycje publiczne

Zdecydowana większość inwestycji publicznych w badania naukowe i innowacje w UE – ok. 85 % – pochodzi z finansowania krajowego. Finansowanie publiczne badań i rozwoju w UE i jej państwach członkowskich jest zasadniczo porównywalne do wydatków na ten cel w USA, lecz istnieją duże różnice pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi. Zwiększanie publicznych inwestycji w badania i innowacje w państwach członkowskich, które przeznaczają niewiele środków na ten cel, jest niezbędne do maksymalizacji potencjału innowacyjnego UE.

Na poziomie europejskim bardzo skuteczny okazał się obecny program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „**Horyzont 2020**”, dając UE pozycję globalnego lidera w wielu obszarach nauki i technologii¹⁴. Mając całkowity budżet na poziomie ponad 13,1 mld EUR na okres 2014–2020, **Europejska Rada ds. Badań Naukowych**¹⁵ pomogła w dążeniu do

¹¹ COM (2018) 2.

¹² Komisja (2010) 2020, COM(2017) 690. Zob. również sprawozdanie „Wyniki UE w zakresie nauki, badań naukowych i innowacji w 2018 r.” i sprawozdanie „Badania – innowacje – zastosowania” niezależnej grupy wysokiego szczebla ds. maksymalizacji oddziaływania unijnych badań i innowacji, pod przewodnictwem Pascala Lamy.

¹³ Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji Dane: Eurostat.

¹⁴ COM (2018) 2 i sprawozdanie *Badania – innowacje – zastosowania*.

¹⁵ Europejska Rada ds. Badań Naukowych została ustanowiona w 2013 r. w celu wdrożenia części programu „Horyzont 2020”. Składa się z niezależnej Rady Naukowej, której organ zarządzający złożony jest

doskonałości naukowej w badaniach pionierskich i w przyciągnięciu do Europy części najbardziej utalentowanych pracowników¹⁶. Dzięki budżetowi na poziomie 6,2 mld EUR **działania „Maria Skłodowska-Curie”** wspierają najlepszych badaczy przez całą ich karierę¹⁷.

Plan inwestycyjny dla Europy wspiera zwłaszcza innowacyjne projekty oraz małe i średnie przedsiębiorstwa¹⁸. **Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne** odgrywają kluczową rolę dla inwestycji publicznych w badania naukowe i innowacje, a także ich regionalnego rozpowszechniania¹⁹.

W swojej propozycji **wieloletnich ram finansowych 2021–2027** z dnia 2 maja 2018 r.²⁰ Komisja dała do zrozumienia, iż badania naukowe i innowacje muszą pozostać podstawowym priorytetem UE. Komisja zaproponowała podwyższenie poziomu inwestycji w badania naukowe i innowacje, przeznaczając 100 mld EUR na przyszły program **Horyzont Europa** oraz **program badawczo-szkoleniowy Euratom**. Komisja zaproponowała również zabezpieczenie około 11 mld EUR na instrumenty rynkowe, w tym instrumenty finansowe i gwarancje budżetowe w specjalnej puli w ramach **funduszu InvestEU**, który z kolei zabezpieczy 200 mld EUR pochodzące z prywatnych inwestycji, z przeznaczeniem na wsparcie badań i innowacji²¹. Odzwierciedla to ogólne przekonanie, że inwestycje w badania naukowe i innowacje mają krytyczne znaczenie nie tylko dla miejsc pracy i rozwoju UE; jest to również obszar z bardzo wysoką europejską wartością dodaną.

Innowacje muszą być centralną siłą napędową polityk i programów UE na lata 2021–2027. Komplementarność i synergie z unijnymi programami finansowania zostaną w pełni wykorzystane, tak by finansowanie było uproszczone i skoordynowane z korzyścią dla usprawnionych działań z zakresu badań naukowych i innowacji. W ten sposób, poza programem Horyzont Europa, pozostałe znaczące programy finansowania, takie jak instrument „Łącząc Europę”, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności, program Cyfrowa Europa, Europejski Fundusz Obronny, wspólna polityka rolna i program kosmiczny również będą wspierać w znaczącym stopniu wprowadzanie innowacji.

Inwestycje prywatne

Niski poziom inwestycji prywatnych w innowacje jest nieustannie słabą stroną Europy. Inwestycje w badania biznesowe i innowacje w UE znajdują się na poziomie 1,3 % PKB. Jest

z uznanych badaczy, jak również z Agencji Wykonawczej, odpowiadającej za wdrożenie. Stanowi część programu „Horyzont 2020”.

¹⁶ Przykładowo, profesor Feringa – beneficjent Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych i naukowiec odpowiedzialny za współfinansowany projekt „Maria Skłodowska-Curie” – zdobył w 2016 r. Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii.

¹⁷ Działanie „Maria Skłodowska-Curie” stanowi część programu „Horyzont 2020”. Od 2013 r. dziewięciu zdobywców Nagrody Nobla to byli członkowie lub kierownicy programu „Maria Skłodowska-Curie”.

¹⁸ 30 % funduszy przydzielonych przez plan inwestycyjny zostało przeznaczonych dla MŚP, 22 % na projekty badań naukowych i innowacyjnych, a 11 % na projekty, których celem jest zwiększanie możliwości cyfrowych Europy.

¹⁹ Zob. sprawozdanie „Wyniki UE w zakresie nauki, badań naukowych i innowacji” w językach: BG, CZ, EE, HR, LV, LT, HU, MT, PL, RO, SI oraz SK. Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne stanowią główne źródło finansowania badań naukowych i innowacji.

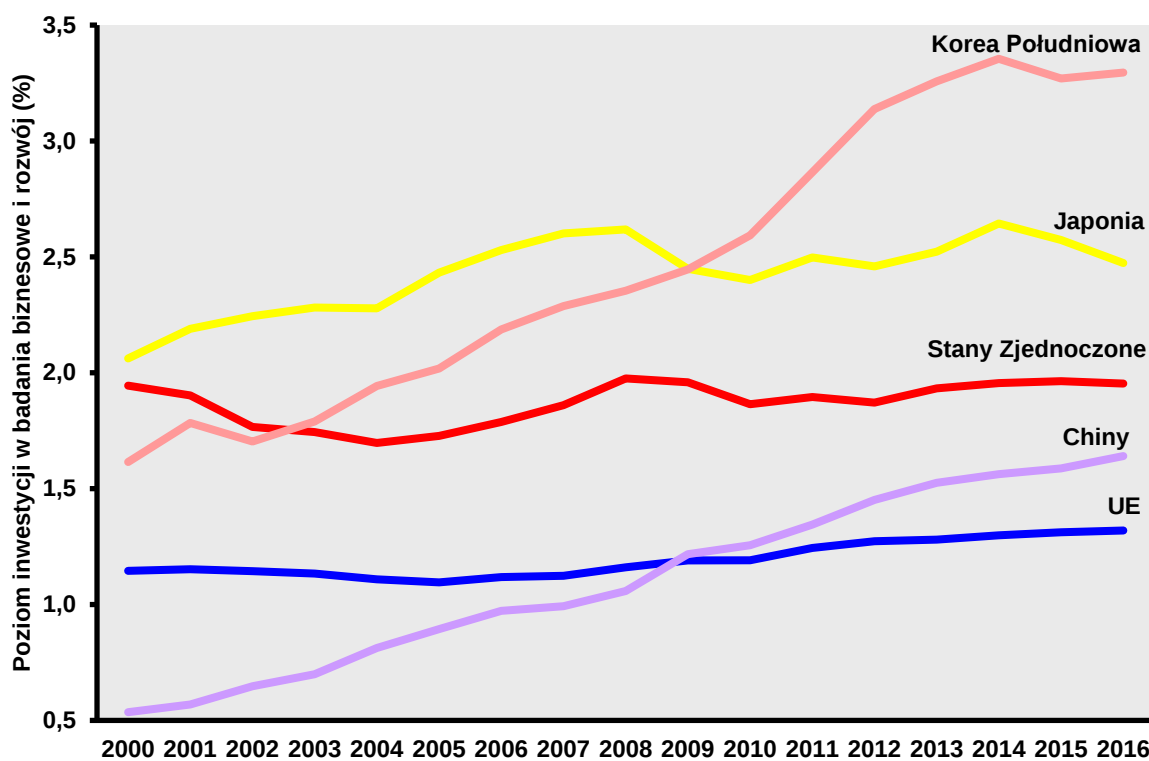
²⁰ COM(2018) 321.

²¹ Inne programy, takie jak fundusz na rzecz innowacji, jednolity program rynkowy, fundusze na rzecz polityk rolnych i morskich, Europejski Fundusz Społeczny, Erasmus+, programy kultury i wartości UE, będą zawierać kluczowe elementy składowe innowacji.

to słaby wynik w porównaniu z Chinami (1,6 %), Stanami Zjednoczonymi (2 %), Japonią (2,6 %) lub Koreą Południową (3,3 %) ²².

Firmy w UE wydają na badania i rozwój mniej niż ich konkurenci ²³

Zmiany poziomu inwestycji w badania biznesowe i rozwój, 2000–2016

Europa potrzebuje branży, która wprowadza innowacje i inwestuje w nie. Aby zwiększyć poziom inwestycji sektora prywatnego, Europie potrzebne jest ulepszone środowisko dla firm, oferujące proste, przejrzyste i skuteczne ramy regulacyjne. Niezbędne jest zapewnienie otwartych i konkurencyjnych rynków, odpowiednich bodźców inwestycyjnych i łatwiejszego dostępu do finansowania, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw. Finansowanie przeznaczone na badania przemysłowe, szczególnie w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, jest również szczególnie istotne, by dotrzymać kroku globalnej konkurencji.

Strategia dotycząca polityki przemysłowej UE dąży do poprawy ogólnych warunków do inwestycji sektora prywatnego w innowacje, w tym poprzez ułatwianie udzielania zamówień publicznych w zakresie innowacyjnych rozwiązań. Jest to osiągnięte poprzez kompleksowy zestaw działań – od modernizacji ram własności intelektualnej po przyjęcie inicjatyw jednolitego rynku cyfrowego, takich jak cyberbezpieczeństwo i regulacja przepływów danych ²⁴. Uzupełnia **Program lepszego stanowienia prawa**, którego celem jest zapewnianie maksymalnej możliwej efektywności i skuteczności polityk i praw UE poprzez konsultacje z zainteresowanymi stronami, oceny i oceny skutków ²⁵. Niedawne inicjatywy dotyczące **sztucznej inteligencji, obliczeń wielkiej skali i gospodarki opartej na danych** pomogą

²² Sprawozdanie „Wyniki UE w zakresie nauki, badań naukowych i innowacji w 2018 r.”

²³ Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji. Dane: Eurostat, OECD.

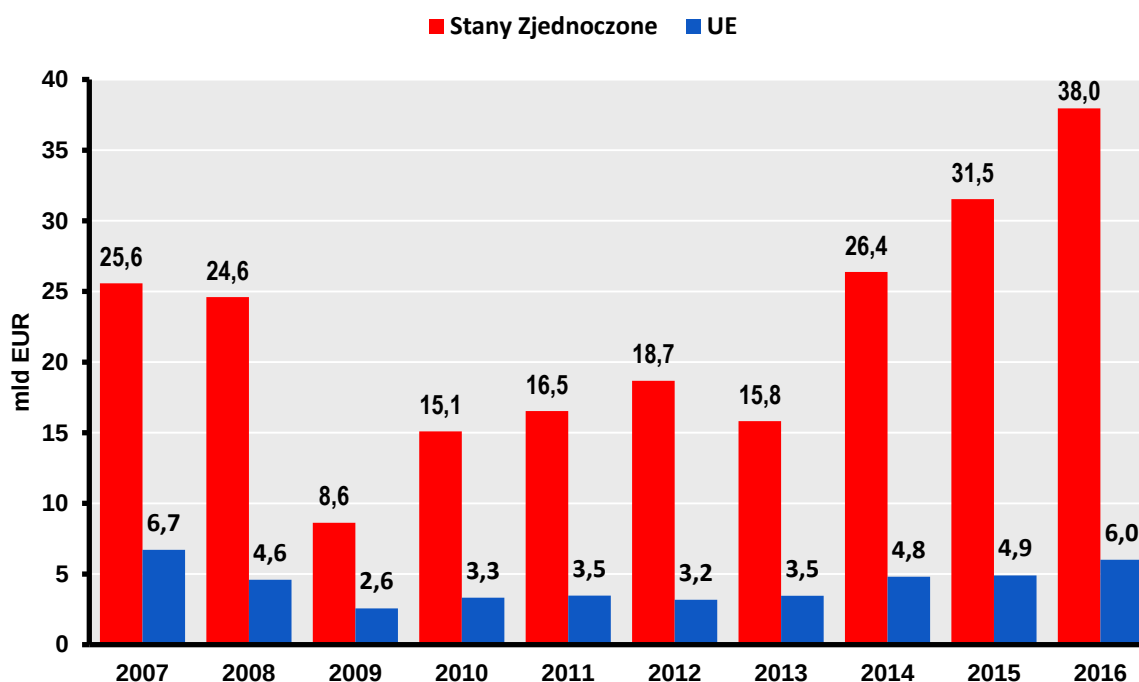
²⁴ COM(2017) 479.

²⁵ COM(2015) 215 i COM(2017) 651.

Europie znaleźć się na czele kolejnej fali innowacji²⁶. **Plan inwestycyjny dla Europy** usuwa przeszkody stojące na drodze inwestowania, zapewnia projektom inwestycyjnym widoczność i pomoc techniczną oraz umożliwia inteligentniejsze wykorzystanie zasobów finansowych²⁷.

Charakterystyczną słabą stroną Europy jest kapitał wysokiego ryzyka – kluczowe źródło finansowania dla innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up. Łączna wartość tego typu inwestycji stanowi jedną piątą poziomu osiągniętego w USA²⁸. Średnia wielkość tych funduszy w Europie jest zbyt mała, aby przyciągnąć głównych inwestorów instytucjonalnych i prywatnych. Prowadzi to do braków w zakresie finansowania spółek będących w fazie rozwoju oraz do nadmiernego polegania na wsparciu publicznym.

Zebrany fundusz venture capital (w mld EUR) w UE i USA, lata 2007–2016²⁹

Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych ożywił inwestowanie w projekty strategiczne. Spodziewane jest, że jedna trzecia całej przeznaczanej do zainwestowania kwoty 500 mld EUR zostanie przeznaczona na badania i innowacje.

Komisja przywiązuje dużą wagę do ułatwiania dostępu do finansowania dla innowacyjnych rozwiązań, zarówno na wczesnych etapach, jak i w fazie rozwoju. Jest to osiągane za pomocą narzędzi finansowania InnovFin w ramach programu „Horyzont 2020” (spodziewana wartość inwestycji: 30 mld EUR) i programu na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (spodziewana wartość inwestycji: 40 mld EUR). Małe i średnie przedsiębiorstwa również mogą uzyskać dostęp do finansowania przeznaczonego na

²⁶ COM(2018) 008, COM(2018)237.

²⁷ <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/investment-plan/>

²⁸ Raport PwC / CB Insights MoneyTree™, Q4 2017.

²⁹ Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji – Dane: Invest Europe, NVCA / Pitchbook /

innowacje, korzystając z instrumentów finansowych wspieranych przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego³⁰.

W przyszłości musimy „uzyskiwać więcej mniejszym nakładem”, inteligentnie i efektywnie korzystając z instrumentów finansowych, aby przyciągnąć i celować w krytyczną masę inwestycji sektora prywatnego. Żeby tego dokonać, będziemy również potrzebować **systemu podatkowego, który wspiera innowację**, umożliwiając odliczanie od podatku kosztów inwestycji w badania naukowe i innowację, wraz z dodatkowymi ulgami dla młodych spółek. Ma to zostać osiągnięte za pośrednictwem zaproponowanej przez Komisję **wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych**. Podstawową kwestią jest teraz szybkie przyjęcie propozycji przez Parlament Europejski i Radę, aby umożliwić państwom członkowskim pełne wykorzystanie tego kluczowego instrumentu ułatwiającego inwestycje sektora prywatnego w badania naukowe i innowacje³¹.

Nowa inicjatywa łączy program „Horyzont 2020”, Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych oraz Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, aby wprowadzić fundusz **VentureEU**. Jej cel stanowi zwiększenie **kapitału wysokiego ryzyka w Europie**. Jest prowadzona przez prywatnych managerów i finansowana głównie z inwestycji sektora prywatnego³². VentureEU powinna pobudzać inwestorów instytucjonalnych do działania i zachęcać większą liczbę zarządzających funduszami do wejścia na rynek europejski i działania transgranicznego, aby poradzić sobie z istniejącymi brakami w zakresie finansowania długoterminowego. Przy całkowitym wsparciu ze środków UE na poziomie 410 mln EUR, wstępnym celem jest zebranie 2,1 mld EUR w ciągu kolejnych 12 miesięcy, co uruchomi szacowane 6,5 mld EUR inwestycji w ok. 1 500 europejskich przedsiębiorstwach typu start-up i scale-up. **VentureEU ma potencjał, by podwoić inwestycje kapitału wysokiego ryzyka w Europie**. Poza tym Komisja rozwija obecnie koncepcję inicjatywy Escalar, której celem byłoby wspieranie funduszy kapitału wysokiego ryzyka w szybszym osiągnięciu większych rozmiarów w drodze mobilizacji dużych funduszy prywatnych, takich jak fundusze emerytalne lub ubezpieczeniowe.

Aby wspierać ten cel, inicjatywy wprowadzone w ramach **unii rynków kapitałowych** upraszczają ramy regulacyjne do zbierania i zarządzania funduszami *venture capital* w Europie. Dzięki temu kapitał podwyższonego ryzyka będzie łatwiej dostępny. Niezbędne są jednak dalsze działania, aby osiągnąć w tym zakresie poziom odpowiadający znaczeniu gospodarczemu Europy.

Najważniejsze działania

- **Szybkie przyjęcie kolejnych wieloletnich ram finansowych, aby mieć pewność, że badania naukowe i innowacje pozostaną w przyszłości jednymi z głównych priorytetów w zakresie polityki i finansowania UE w różnych instrumentach budżetowych.**

³⁰ Obecnie zaplanowano przeznaczenie 9,2 mld EUR na pożyczki związane z inteligentnym wzrostem, gwarancje i instrumenty kapitałowe stanowiące dźwignię dla istotnego dodatkowego finansowania publicznego i prywatnego.

³¹ Wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania osób prawnych ma zachęcić do inwestowania w badania i rozwój dzięki bardzo wysokim odliczeniom. COM(2016) 685.

³² VentureEU to paneuropejski fundusz funduszy, obejmujący sześć jednostek prywatnych (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2763_pl.htm).

- Państwa członkowskie muszą podjąć działania zmierzające do maksymalizacji inwestycji w badania naukowe i innowacji, aby osiągnąć poziom 3 % PKB.
- Zwiększenie inwestycji sektora prywatnego w badania naukowe i innowacje oraz inicjatywy typu scale-up, takie jak VentureEU, w celu zwiększenia inwestycji sektora prywatnego i finansowania długoterminowego.

2.2 Dostosowanie ram regulacyjnych do innowacji

Odpowiednio funkcjonujące rynki, które promują konkurencyjność i innowacyjność, tworzą nowe miejsca pracy i zapewniają wzrost. Gospodarka Europy potrzebuje **ram regulacyjnych** zorientowanych na innowację, które można elastycznie dostosowywać do szybko rozwijającego się otoczenia przemysłowego i społecznego. Przepisy prawa i egzekwowanie reguł konkurencji odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu równych warunków dla nowych graczy na rynku i tworzeniu bodźców innowacyjnych. Wspólne normy i zasady interoperacyjności ułatwiają przyjmowanie i wprowadzanie na rynek innowacyjnych rozwiązań. Dlatego przepisy tworzone na poziomie UE oraz państw członkowskich powinny gwarantować równowagę pomiędzy przewidywalnością i elastycznością. Powinny zapewniać uczciwą konkurencję, bez nakładania sankcji za niepowodzenie czy podejmowanie ryzyka.

W kontekście nowych wieloletnich ram finansowych Komisja będzie dalej upraszczać **zasady pomocy państwa**, aby zwiększać synergię i wspierać finansowanie publiczne dla innowacyjnych projektów. W ten sposób ułatwi połączenie środków unijnych i krajowych. Pozwoli również na łatwe finansowanie na poziomie regionalnym projektów w ramach Horyzontu Europa posiadających „pieczęć doskonałości” w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych³³.

Organy regulacyjne odgrywają kluczową rolę w zakresie innowacji – zarówno pod względem tworzenia odpowiednich warunków, jak i dbania o to, żeby przepisy zmieniały się równie szybko, jak produkty i usługi. Aby europejskie polityki były tworzone z myślą o innowacji, Komisja Europejska stosuje już **Zasadę Innowacyjności**³⁴ w trakcie przygotowywania głównych inicjatyw ustawodawczych. Państwa członkowskie powinny podjąć podobne działania. Ramy regulacyjne muszą umożliwiać więcej testowania, nauki oraz adaptacji, a polityki publiczne muszą w większym stopniu wykorzystywać wszystkie istniejące dane i analizy.

Aby stało się jasne, jak istniejące wymagania regulacyjne mają zastosowanie do innowacyjnych pomysłów, Komisja wprowadziła będące obecnie na etapie pilotażowym **porozumienie na rzecz innowacyjności**, aby pomóc innowatorom radzić sobie z przeszkodami w zakresie regulacji UE. Wstępne wyniki programów pilotażowych w zakresie baterii i ponownego wykorzystywania wody wskazują, iż te doświadczenia mogą zapewnić przydatne informacje zwrotne zmierzające do ulepszenia przepisów i promowania innowacji.

Aby promować kulturę eksperymentowania i podejmowania ryzyka, kluczowe znaczenie mają również skuteczne przepisy na poziomie krajowym. Dlatego Komisja zaproponowała

³³ Pieczęć doskonałości przyznawana jest znakomitemu, lecz niesfinansowanemu projektowi, zgłoszonemu do programu „Horyzont 2020”, aby mogły zostać sfinansowane przez Fundusze Strukturalne.

³⁴ Zasada innowacyjności stanowi integralną część podejścia UE do lepszego stanowienia prawa i gwarantuje, że wpływ innowacji zostanie w pełni oceniony za każdym razem, gdy tworzona jest nowa polityka lub prawo.

nowe prawo dotyczące niewypłacalności, aby pomóc zmagającym się z problemami firmom w dokonaniu restrukturyzacji na wczesnym etapie i uniknięciu bankructwa. Dzięki temu uczciwi innowatorzy i przedsiębiorcy otrzymają drugą szansę, gdyż zostaną w pełni zwolnieni z odpowiedzialności za zadłużenie wynikające z poprzednich przedsięwzięć po okresie 3 lat, przy zastosowaniu odpowiednich ograniczeń, mających na celu ochronę należycie uzasadnionych interesów ogólnych³⁵.

Aby pomóc w stworzeniu, a następnie zwiększeniu zapotrzebowania na innowacyjne rozwiązania ze strony organów publicznych, Komisja opublikowała dzisiaj **Wytyczne dotyczące udzielania zamówień publicznych na innowacje**, wskazujące w jaki sposób można drożyć udzielanie zamówień na innowacje i przedstawiające wiele konkretnych przykładów dobrych praktyk.³⁶

Najważniejsze działania

- **Budowanie ram prawnych na poziomie UE i krajowym, które wytrzymają próbę czasu i uwzględniają zasadę innowacyjności. To zagwarantuje, że wpływ innowacji zostanie w pełni zweryfikowany za każdym razem, gdy weryfikowana, tworzona lub wdrażana jest nowa polityka lub prawo.**
- **Nadanie priorytetu transpozycji dyrektywy dotyczącej ram prawnych restrukturyzacji zapobiegawczej, drugiej szansy i środków zwiększających skuteczność postępowań restrukturyzacyjnych, upadłościowych i w zakresie umorzenia.**
- **Komisja będzie dalej upraszczać zasady pomocy państwa. To pozwoli na sprawne połączenie różnych funduszy, równocześnie pomagając w poprawie wykorzystania wspólnych standardów oceny do projektów z zakresu badań naukowych i innowacji.**

2.3 Uczynienie Europy liderem innowacji tworzących rynek

Europa jest światowym liderem nauki. Mieszka tu wielu kreatywnych i przedsiębiorczych ludzi. Tutaj też powstają niektóre z najbardziej innowacyjnych na świecie pomysłów. Mimo tego, nadal mamy problemy z wprowadzaniem tych innowacji na rynek.

Europa radzi sobie całkiem dobrze z dodawaniem wartości istniejącym produktom, usługom i procesom, znanym pod nazwą „innowacje stopniowe” lub utrzymywaniem ich wartości. Mogliśmy zauważyć to w różnych sektorach – kosmicznym, aeronautycznym, farmaceutycznym, elektronicznym, energii odnawialnej, biotechnologicznym i zaawansowanej produkcji. Podjęliśmy też kroki zmierzające do wsparcia innowacji poprzez kluczowe technologie wspomagające, jak choćby robotyka, fotonika czy biotechnologia³⁷. Technologie te można wykorzystać i zastosować w wielu różnych branżach, generują one wiedzę i nowe formy uczestnictwa, a także mają kluczowe znaczenie dla rozwiązywania

³⁵ Wniosek Komisji Europejskiej w sprawie dyrektywy dotyczącej ram prawnych restrukturyzacji zapobiegawczej, drugiej szansy i środków zwiększających skuteczność postępowań restrukturyzacyjnych, upadłościowych i w zakresie umorzenia (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0723&from=PL>)

³⁶ C(2018) 3051.

³⁷ http://ec.europa.eu/research/industrial_technologies/pdf/re_finding_industry_022018.pdf#view=fit&pagemod

najważniejszych wyzwań społecznych. Równocześnie wspierają one wiodącą pozycję UE w przemyśle³⁸.

Europa musi jednak dawać więcej od siebie w zakresie tworzenia innowacji radykalnych i przemysłowych.

Innowacja przełomowa prowadzi do powstania całkowicie nowych produktów, usług lub procesów albo do znaczącego polepszenia jakości istniejących. Przykładem mogłoby być podwojenie gęstości energetycznej w akumulatorze do samochodu elektrycznego. Otwiera to drogę do zupełnie nowych modeli biznesowych i możliwości rynkowych. W przeciwieństwie do innowacji stopniowych, autorami innowacji przełomowych są zwykle nowi gracze na rynku – często przedsiębiorstwa typu start-up, bez jakichkolwiek aktywów czy przepływów środków pieniężnych. Charakteryzują się one większą skłonnością do podejmowania ryzyka w zakresie technologii, rynku i przepisów prawa. *Innowacja radykalna* sprawia, że istniejące rozwiązanie lub branża mogą stać się przestarzałe. Klasyczne przykłady to smartfony czy serwisy online z muzyką i strumieniową transmisją wideo. Innowacje radykalne tworzą całkowicie nowe produkty i usługi, jak również nowe modele biznesowe, a w niektórych przypadkach nawet nowe rynki.

Innowacje radykalne i przełomowe wciąż zbyt rzadko opracowywane są w Europie. Wynika to z szeregu czynników, wśród których wymienić można brak kapitału wysokiego ryzyka, głęboko zakorzenioną tendencję do unikania ryzyka, brak transferu nowych technologii z baz badawczych oraz nieumiejętność wykorzystania skali Unii. Zbyt mało europejskich przedsiębiorstw typu start-up jest w stanie przetrwać dłużej niż 2–3 lata. Spośród tych, którym uda się przekroczyć tę granicę, zbyt mało staje się dużymi firmami o zasięgu globalnym³⁹. Mniej niż 5 % europejskich małych i średnich przedsiębiorstw jest w stanie działać na skalę międzynarodową⁴⁰.

Aby pomóc w tworzeniu przełomowych innowacyjnych rozwiązań, Komisja proponuje utworzenie **Europejskiej Rady ds. Innowacji**. Europejska Rada ds. Innowacji będzie stanowić punkt kompleksowej obsługi dla technologii przełomowych i o wysokim potencjale oraz dla innowacyjnych przedsiębiorstw posiadających potencjał w zakresie rozwoju. Będzie wspierać drogę handlową obiecujących pomysłów od badań po wprowadzenie do przedsiębiorstw. Działania te będą prowadzone w przedsiębiorstwach typu start-up i spin-out lub w formie transferu do danej branży. Rada będzie wspierać zwiększanie zakresu innowacji w fazie rozruchu, aby przełożyła się ona na większą liczbę miejsc pracy i dalszy rozwój.⁴¹ Cel ten Rada osiągnie usprawniając, racjonalizując i upraszczając istniejące struktury. Będzie ona pracować, uzupełniając się wraz z **Europejskim Instytutem Innowacji i Technologii**.

Rozpoczęto już etap pilotażowy, który grupuje istniejące programy i wprowadza pierwsze zmiany w programie „Horyzont 2020”. Na ten cel przeznaczono 2,7 mld EUR, które będą

³⁸ Sprawozdanie „Re-finding Industry – Defining Innovation”, grupa wysokiego szczebla ds. technologii przemysłowych, Komisja Europejska, 2018.

³⁹ Ponad 45 % firm w Europie nie rozwija się wcale lub rośnie o mniej niż 5 %. W USA wskaźnik ten wynosi 37 %. Parlament Europejski (2017), Helping European SMEs to grow [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2017/N54602/04A_FT\(2017\)N54602_PL.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2017/N54602/04A_FT(2017)N54602_PL.pdf)

⁴⁰ Niedostatki UE są oczywiste, biorąc pod uwagę niemal całkowity brak europejskich firm na listach wiodących globalnych spółek technologicznych.

⁴¹ Grupa Wysokiego Szczebla Innowatorów w raporcie „Powrót Europy: przyspieszanie innowacji przełomowych” (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eic_hlg_bz_web.pdf).

mogły zostać wykorzystane w latach 2018–2020. W przyszłości w pełni rozwinięta Europejska Rada ds. Innowacji będzie zarządzana w sposób umożliwiający inwestowanie w projekty wyższego ryzyka. W oparciu o strategiczne porady od wiodących innowatorów, będzie skupiać się przede wszystkim na doskonałości i skali wpływu. Powinna przyspieszyć komercjalizację i zwiększanie zakresu innowacji przez przedsiębiorstwa typu start-up, powstające w ramach projektów programu „Horyzont Europa”. Powinna także zapewniać wskazówki dotyczące programów finansowania badań naukowych i innowacji, aby zagwarantować odpowiednie skupienie na priorytetach polityki europejskiej i ich realizację.

Komisja dopełni powyższe działania inicjatywą **Radar Innowacji**. Jest to narzędzie pozwalające na dostrzeganie innowacji mających potencjał rynkowy, finansowanych z budżetu UE.

Najważniejsze działania

- **Utworzenie Europejskiej Rady ds. Innowacji celem identyfikacji i zwiększania zakresu innowacji przełomowych i radykalnych. Koncentracja na szybkich i ryzykownych innowacjach, które mają duży potencjał tworzenia całkowicie nowych rynków.**

2.4 Tworzenie misji w zakresie badań naukowych i innowacji, obejmujących całą UE

Wsparcie dla badań naukowych i innowacji pozwala UE realizować swoje priorytety, ułatwia nieco codzienne życie i pomaga w tworzeniu przełomowych rozwiązań, które będą mieć wpływ na miliony ludzi na całym świecie. Od porozumienia klimatycznego z Paryża po odkrywanie nowych planet i opracowywanie nowych metod leczenia raka – finansowanie UE ma rzeczywistą i wyraźnie widoczną wartość dodaną. W niedalekiej przyszłości może nawet umożliwić drukowanie projektu Twojego wymarzonego domu w wersji 3D.

Europa może pójść o krok dalej w zakresie tej wartości dodanej i jej oddziaływania, tworząc misje zajmujące się badaniami naukowymi i innowacjami na poziomie UE. Misje te wyznaczyłyby ambitne cele przesuwające granice badań naukowych i rozwoju, napędzające tworzenie miejsc pracy, wzrost gospodarczy i program konkurencyjności oraz pomagając w rozwiązywaniu największych wyzwań stojących przed społeczeństwem. Ich zakres zostałby ustalony w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, zainteresowanymi stronami i obywatelami. Potencjalna tematyka jest bardzo rozległa – od zwalczania chorób po czysty transport lub oceany wolne od tworzyw sztucznych.

Ponieważ to, co jest mierzalne, jest również wykonalne, w ramach tych misji konieczne byłoby wyznaczenie ambitnych, konkretnych celów do wykonania w określonym czasie. Na przykład w kwestii tworzyw sztucznych zaśmiecających oceany, wśród celów mogłoby znaleźć się przykładowo ograniczenie ilości plastiku dostającego się do środowiska morskiego o 90 % i zebranie ponad połowy tworzyw sztucznych znajdujących się obecnie w naszych oceanach do 2025 r.

Misje te będą zachęcać do inwestowania i uczestnictwa przedstawicieli szeregu branż w różnych łańcuchach wartości, obszarach polityki (np. energii i klimatu, transportu, zaawansowanej produkcji, zdrowia i odżywiania, sektora cyfrowego), dziedzinach nauki (w tym naukach społecznych i humanistycznych). To samo dotyczy innych uczestników rynku i pozostałych zainteresowanych stron. Ich wdrożenie wymaga integrującego procesu, w ramach którego wskazane zostaną obszary charakteryzujące się największym potencjałem

pod względem skali oddziaływania gospodarczego, a który równocześnie jest w stanie sprostać wyzwaniom natury społecznej. Misje te mogłyby koncentrować się na kwestiach społecznych, naukowych lub technologicznych i powinny tworzyć synergie w zakresie strategii badań naukowych i rozwoju na poziomie państw członkowskich, regionalnym i lokalnym.

Misje powinny zachęcać lub wręcz wymagać eksperymentowania i podejmowania ryzyka. Będą one w stanie wykorzystać i kontynuować doświadczenia zdobyte w trakcie projektów flagowych „Graphene”, „Human Brain”⁴² i niedawnego „Quantum”. Wszystkie te projekty obejmowały ambitne założenia oraz podejście oparte na technologii i badaniach multidyscyplinarnych.

Najważniejsze działania

- **Rozpoczęcie pierwszego etapu misji z zakresu badań naukowych i innowacji na skalę całej UE, mających śmiało, ambitne cele i tworzących dużą europejską wartość dodaną.**

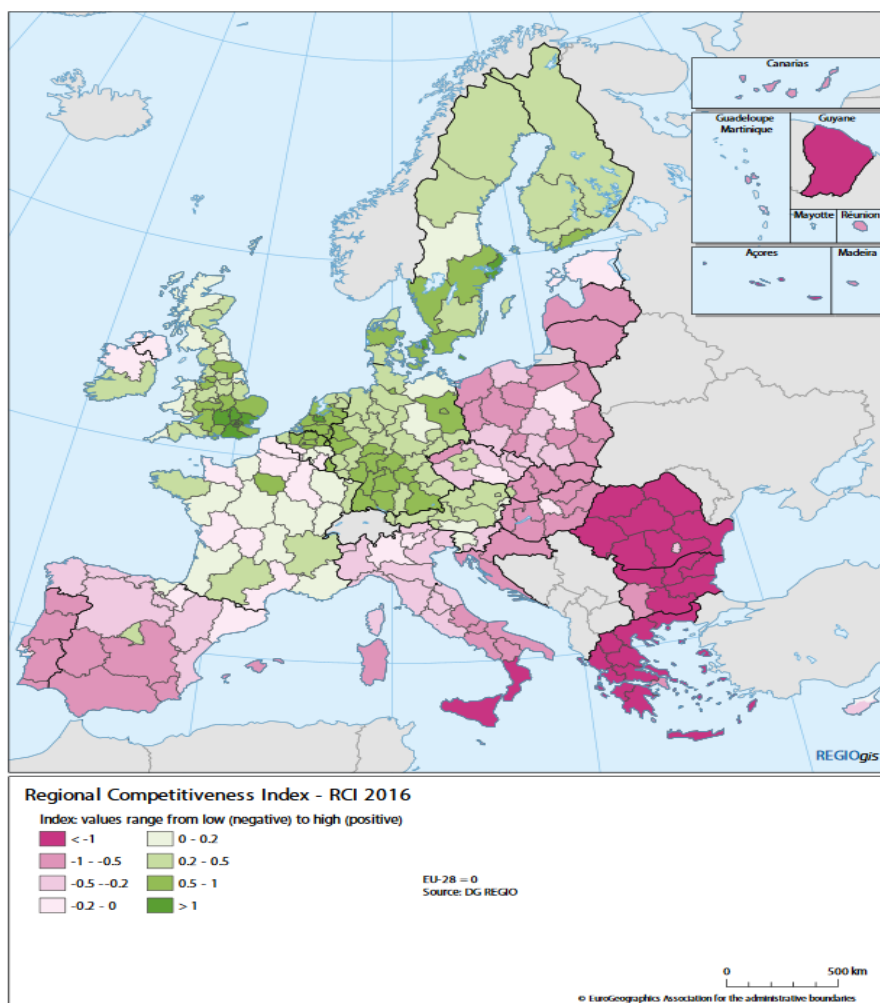
2.5 Wspieranie szybkiego rozpowszechniania innowacji i wprowadzania ich na rynek w całej Unii

Niegdyś w Europie istniała wyraźna przepaść innowacyjna pomiędzy północą a południem i zachodem a wschodem. Jednak podział ten został w dużym stopniu zneutralizowany, gdyż kilka krajów nadrobiło zaległości, zwłaszcza pod względem poziomu inwestycji. Przykłady doskonałości naukowej i technologicznej pojawiły się we wszystkich częściach Europy. Przepaść innowacyjna między wciąż się jednak utrzymuje. Niektóre obszary pozostają daleko w tyle pod względem inwestycji, możliwości innowacyjnych i wyników. Słabe rozpowszechnianie innowacji w dużym stopniu wyjaśnia powolny wzrost łącznej produktywności w Europie⁴³.

⁴² „Graphene” to projekt wdrożony przez UE w 2013 r. w ramach programu „Horyzont 2020”. Stanowi jedną z największych europejskich inicjatyw badawczych, której celem jest przeniesienie grafenu (niezwykle cienkiego materiału węglowego, który mógłby zastąpić krzem) i dwuwymiarowych materiałów z laboratoriów do praktycznego wykorzystania przez europejskie społeczeństwo. „Human Brain” to projekt w ramach programu „Horyzont 2020”, rozpoczęty w 2013 r. Jego celem jest przyspieszanie rozwoju neurobiologii, informatyki i medycyny związanej z funkcjonowaniem mózgu. Obydwa projekty są finansowane z inwestycji Europejskiego Funduszu Rozwoju, odpowiednio w Instytucie Grafenu w Manchesterze i w Europejskim Instytucie Inżynierii Neuromorficznej w Heidelbergu.

⁴³ „Wyniki UE w zakresie nauki, badań naukowych i innowacji w 2018 r.” (https://ec.europa.eu/info/support-policy-making-eu-and-horizon-2020-associated-countries/srip-report_pl)

Wyniki regionów UE pod względem innowacji⁴⁴

Niezbędne są dodatkowe działania, aby przyspieszyć wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań na rynek w regionach słabiej rozwiniętych i w bardziej tradycyjnych sektorach gospodarki. Inwestycje muszą stać się bardziej wydajne, skuteczniejsze oraz lepiej dostosowane do potrzeb regionalnych i lokalnych. Unijne finansowanie okazuje się niezbędnym elementem tworzenia regionalnych ekosystemów innowacji, w tym „Ośrodków Innowacji”, które zapewniają małym i średnim przedsiębiorstwom łatwy dostęp do infrastruktury i wiedzę pozwalającą na eksperymentowanie z nowymi technologiami. Działania te są wspierane przez **strategie inteligentnej specjalizacji**, które stanowią klucz do zapewnienia wszystkim regionom UE możliwości wykorzystania ich potencjału i przeprowadzenia zmian przemysłowych opartych na innowacji⁴⁵.

Od 2014 r. zorientowane na innowacje działania w ramach **europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych** zostały wzmocnione przez 120 strategii inteligentnej specjalizacji, które promują innowacje oparte na mocnych stronach danego regionu. Około 80 mld EUR jest dostępne w ramach **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** z myślą o promowaniu przedsiębiorczości, cyfryzacji i badań biznesowych, zwłaszcza w regionach

⁴⁴ Źródło: Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej

⁴⁵ COM(2017) 376.

słabiej rozwiniętych. **Europejski Fundusz Społeczny i program Erasmus+** wspierają inwestowanie w rozwój ludzkich umiejętności. **Wspólna polityka rolna** zwiększa zdolności innowacyjne na obszarach wiejskich dzięki wspieraniu wykorzystania rozwiązań opartych na technologii cyfrowej.

Aby Europa mogła zbudować lepsze zdolności innowacyjne oraz zapewnić efektywniejsze i szybsze rozpowszechnianie innowacji w całej Unii, potrzebujemy silniejszej i bardziej strategicznej koordynacji w ramach różnych programów finansowania UE, przy zapewnieniu większej zgodności priorytetów na szczeblu europejskim, takich jak strategie inteligentnej specjalizacji i Horyzont Europa. Niezbędne jest większe wsparcie dla współpracy transgranicznej i transregionalnej w europejskich i międzynarodowych łańcuchach wartości. Możliwości instytucjonalne na poziomie regionalnym i lokalnym również muszą zostać wzmocnione, aby wspierać reformy systemów innowacji i pomagać w rozwijaniu niezbędnych nowych umiejętności.

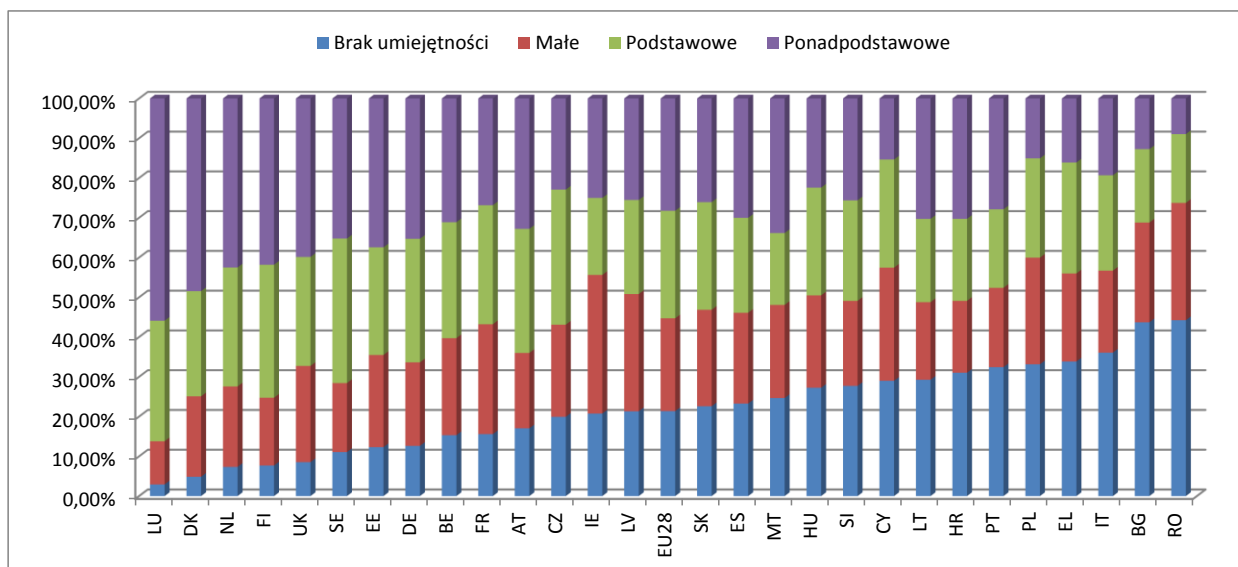
Najważniejsze działania

- **Korzystanie z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, aby uwzględnić regiony w ramach gospodarki innowacji. Inteligentne strategie specjalizacji należy wzmocnić i usprawnić, aby umożliwić międzyregionalne wspieranie innowacji. Należy stworzyć synergie, wykorzystując do tego program Horyzont Europa, Fundusz InvestEU, Europejski Fundusz Społeczny, program Erasmus+, program Cyfrowa Europa, wspólną politykę rolną oraz inne programy.**

2.6 Inwestowanie w umiejętności na wszystkich poziomach i doprowadzenie do tego, aby europejskie uczelnie były bardziej przedsiębiorcze i interdyscyplinarne.

Tworzenie społeczeństwa, które nieustannie się uczy i jest przedsiębiorcze stanowi kluczowy element stymulowania innowacji we wszystkich sektorach gospodarki i segmentach populacji. Doprowadzenie do sytuacji, w której uczenie się przez całe życie i podnoszenie umiejętności stanie się rzeczywistością dla wszystkich, wymaga wprowadzenia dużych zmian w systemie kształcenia, szkolenia i badań, a także w miejscach pracy. Jest to niezbędne, by zlikwidować obecny w Europie problem niedoboru wykwalifikowanej kadry i niedopasowania umiejętności pracowników do potrzeb rynku. Szacuje się, że około 40 % pracowników w Europie wymaga podniesienia umiejętności cyfrowych, a 70 milionów Europejczyków nie ma podstawowych umiejętności czytania, pisanie i rozumowania matematycznego.

Ponad połowa wszystkich obywateli nie ma żadnych umiejętności cyfrowych lub ma jedynie podstawowe umiejętności cyfrowe⁴⁶

Znajdujące się na drugim końcu skali umiejętności, funkcjonujące wśród osób najlepiej wykształconych, Europejskie uniwersytety muszą lepiej wykorzystywać swój potencjał w zakresie innowacji i przedsiębiorczości⁴⁷. Pomoże to w tworzeniu pomysłów i nowych modeli biznesowych, które można przełożyć na działalność przedsiębiorstw typu start-up i spin-off. Uniwersytety powinny być również bardziej gotowe do przełamywania barier pomiędzy różnymi dyscyplinami oraz współpracy z firmami i społeczeństwem obywatelskim. Ponadto, zarówno programy kształcenia ogólnego, jak i technicznego powinny być lepiej dostosowane do nowych potrzeb biznesowych i społecznych, oferując bardziej elastyczne metody uczenia się, które pomogą zlikwidować problem niedoboru wykwalifikowanej kadry, a także zapewnią szybsze przekazywanie wiedzy, ponowne jej wykorzystywanie i dostęp do niej.

Podczas szczytu w Göteborgu w listopadzie 2017 r. europejscy liderzy przyznali, że szkolnictwo wyższe odgrywa kluczową rolę w zapewnianiu umiejętności, które będą potrzebne w przyszłości, a także kompetencji niezbędnych do skutecznego wprowadzania innowacji⁴⁸. Rada Europejska wezwała państwa członkowskie, Radę i Komisję do podjęcia dalszych działań w zakresie szeregu inicjatyw, zachęcając między innymi do utworzenia do 2024 r. około dwudziestu „Europejskich Uniwersytetów” złożonych z oddolnych sieci uniwersytetów w całej UE⁴⁹. „Europejskie Uniwersytety” wprowadzą współpracę transgraniczną na nowy poziom, przekraczając obecne granice poprzez tworzenie długoterminowych strategii dla zapewnienia najwyższej jakości kształcenia, badań i innowacji, większej mobilności studentów, pracowników i badaczy, a także prawdziwie międzynarodowych zespołów tworzących wiedzę. Powinny stać się kluczowymi czynnikami

⁴⁶ Źródło: Dane z tabeli wyników agendy cyfrowej, Komisja Europejska.

⁴⁷ <https://heinnovate.eu/en>

⁴⁸ https://ec.europa.eu/commission/publications/eu-leaders-meeting-education-culture_en

⁴⁹ Rada Europejska, grudzień 2017 r. W odpowiedzi Komisja zaprezentowała 17 stycznia 2018 r. pierwszy zestaw środków dotyczących kluczowych kompetencji, umiejętności cyfrowych, wspólnych wartości i edukacji włączającej. Drugi zestaw dotyczący ułatwień w nagradzaniu osiągnięć, wspierania nauki języków, zwiększania jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, aktualnych postępów europejskich uczelni i karty studenta UE został przedstawiony 16 maja 2018 r. w dokumencie COM (2018) 267–272.

wzrostu w **Europejskim Obszarze Edukacji** i przyczynić się do zwiększenia międzynarodowej konkurencyjności europejskich uczelni⁵⁰.

Przyjmowanie praktyk otwartej nauki na różnych etapach kariery badaczy również może stymulować do tworzenia atrakcyjnego środowiska kariery dla wszystkich, zapewniając równocześnie większą rozpoznawalność i nagradzając mobilność międzynarodową oraz naukowo-biznesową⁵¹. Modernizacja uniwersytetów i publicznych organizacji badawczych również powinna być wobec tego wspierana **etykietą „Otwarta Nauka”**. Takie oznaczenie mogłoby być przyznawane poszczególnym uniwersytetom i projektom transgranicznej współpracy uniwersyteckiej, prowadząc do nagrody w postaci przyszłego wsparcia UE dla projektów międzynarodowych obejmujących uniwersytety⁵².

Na poziomie europejskim powinniśmy wprowadzać i ulepszać inicjatywy, które dotychczas przynosiły dobre wyniki, jak choćby **Europejski Instytut Innowacji i Technologii, działania „Maria Skłodowska-Curie”** czy **inicjatywa „HEInnovate”**⁵³. Łączą one organizacje biznesowe, naukowe i badawcze. Promują przedsiębiorczość i lepszy przepływ wiedzy w całym łańcuchu wartości.

Aby wzmocnić transfer wiedzy niezbędny jest bliższy związek między edukacją i szkoleniami zawodowymi a systemami innowacji. Ułatwi on gromadzenie informacji na temat umiejętności i lepsze dopasowywanie umiejętności, zgodnie z **europejskim programem na rzecz umiejętności**⁵⁴.

Ponadto, aby sprostać potrzebom nowej gospodarki i pomóc w rozwoju sprawniejszej i bardziej przedsiębiorczej siły roboczej, **Europejski Fundusz Społeczny** będzie w dalszym ciągu pomagał Europejczykom w przekwalifikowywaniu się i w podnoszeniu swoich kwalifikacji, natomiast **plan działania na rzecz współpracy sektorowej w zakresie umiejętności**⁵⁵ może pomóc dostosować szkolenia do nowych zawodów w wybranych branżach. **Plan działania w zakresie edukacji cyfrowej** oraz **Strategia Umiejętności Cyfrowych** mają na celu określenie i rozwijanie umiejętności, które będą przydatne w przyszłości.

Najważniejsze działania

- **Przyczynienie się do modernizacji uniwersytetów i publicznych organizacji badawczych oznaczeniem „Otwarta Nauka”.**

⁵⁰ Od czasu opublikowania konkluzji Rady Europejskiej prace nad „Europejskimi Uniwersytetami” postępują szybko i pierwsze zaproszenie do składania wniosków dotyczących projektów pilotażowych zostanie opublikowane już w październiku przyszłego roku w ramach programu Erasmus+.

⁵¹ <https://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm?pg=home§ion=monitor>

⁵² Należy wdrożyć zestaw środków motywacyjnych, aby nagradzać istniejące skuteczne programy i wspierać nowe, które rozwijają umiejętności cyfrowe i z zakresu przedsiębiorczości, transfer wiedzy, innowacyjne programy nauczania, bodźce zachęcające do rozwoju kariery, mobilność pomiędzy sektorami i transdyscyplinarność.

⁵³ Inicjatywa „HEInnovate” umożliwia uczelniom przeprowadzenie oceny własnych możliwości w zakresie przedsiębiorczości i wspiera państwa członkowskie w ich rozwijaniu.

⁵⁴ COM(2016) 381.

⁵⁵ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1415&langId=pl>

3. Wnioski

Dobrobyt gospodarczy i społeczny Europy zależy od naszej umiejętności wprowadzania innowacyjnych rozwiązań. Utrzymywanie społecznego i ekonomicznego modelu Europy, modernizowanie przemysłu i budowanie Unii Europejskiej, która jest spójna i zapewnia włączenie społeczne, oznacza zapewnienie, by innowacja była obecna we wszystkich politykach, a także decyzjach społecznych, ekonomicznych i przemysłowych.

Zmieniający się charakter innowacji przyniesie nowe możliwości tworzenia miejsc pracy i rozwoju w Europie. Musimy mieć możliwość wykorzystania tych okazji, równocześnie radząc sobie z wyzwaniami i niepewnością. Należy zachować też czujność, aby zapewnić, że te korzyści są sprawiedliwie dzielone w naszym społeczeństwie.

Ta transformacja będzie wymagać wspólnych wysiłków oraz zmiany myślenia dotyczącego innowacji i nauki w Europie. Nieodrzeczny jest wspólny plan dla regionów, państw członkowskich i Komisji Europejskiej. Musimy polegać na silnych stronach Europy oraz nadać jej nowy kierunek i siłę napędową, aby nasz kontynent stał się prawdziwym globalnym liderem innowacji dla wszystkich.

Komisja zaprasza Liderów do omówienia i ustalenia strategicznych kierunków, tak aby:

- 1. Zapewnić szybkie przyjęcie kolejnych wieloletnich ram finansowych obejmujących proponowane finansowanie innowacji, żeby mieć pewność, że badania naukowe i innowacje pozostaną w przyszłości jednymi z głównych elementów polityki UE i priorytetów finansowania w różnych instrumentach budżetowych.*
- 2. Państwa członkowskie podjęły działania zmierzające do maksymalizacji inwestycji w badania naukowe i innowacje, aby osiągnąć cel w wysokości 3 % PKB.*
- 3. Zwiększać inwestycje sektora prywatnego w badania naukowe i innowacje oraz inicjatywy typu scale-up, takie jak VentureEU, w celu zwiększenia inwestycji sektora prywatnego i finansowania długoterminowego.*
- 4. Budować ramy prawne na poziomie UE i krajowym, które wytrzymają próbę czasu, uwzględniając zasadę innowacyjności. To zagwarantuje, że wpływ na innowacje zostanie w pełni oceniony za każdym razem, gdy weryfikowana, tworzona lub wdrażana będzie nowa polityka lub prawo.*
- 5. Nadać priorytet transpozycji dyrektywy dotyczącej ram prawnych restrukturyzacji zapobiegawczej, drugiej szansy i środków zwiększających skuteczność postępowań restrukturyzacyjnych, upadłościowych i w zakresie umorzenia.*
- 6. Dalej upraszczać zasady pomocy państwa, co pozwoli na sprawne połączenie różnych funduszy, równocześnie pomagając w poprawie wykorzystania wspólnych standardów oceny dla projektów w zakresie badań naukowych i innowacji.*
- 7. Utworzyć Europejską Radę ds. Innowacji celem identyfikacji i zwiększania zakresu innowacji przełomowych i radykalnych, skupiając się na innowacjach szybkich i ryzykownych, które mają duży potencjał tworzenia całkowicie nowych rynków.*
- 8. Rozpocząć pierwszy etap misji z zakresu badań naukowych i rozwojowych na skalę całej UE, mających ambitne cele i tworzących dużą wartość dodaną.*
- 9. Wykorzystać europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, aby uwzględnić regiony w ramach gospodarki innowacji. Inteligentne strategie specjalizacji należy wzmocnić i usprawnić, aby umożliwić międzyregionalne wspieranie innowacji. Należy stworzyć synergie, wykorzystując do tego program Horyzont Europa, Fundusz InvestEU, Europejski Fundusz Społeczny, program Erasmus+, program Cyfrowa Europa, wspólną politykę rolną oraz inne programy.*

10. Przyczynić się do modernizacji uniwersytetów i publicznych organizacji badawczych, nadając im oznaczenie „Otwarta Nauka”.